

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Bárándy és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek, a Dr. Farkas Mária Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. október 6-án kelt 18.G.40.661/2008/128. számú ítélete ellen a felperes részéről 131. sorszámon benyújtott fellebbezés és az alperes által 10.Gf.40.035/2011/5. számon előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából mellőzi a felperesi kártérítési igény fennállására vonatkozó érdemi okfejtést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a Fővárosi Ítéltábla a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget;

valamint a Magyar Államnak külön felhívásra fizessen meg 905.000 (kilencszázötzezer) forint jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.032/2008/6. számú végzésével elrendelt megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság 2010. október 6. napján kelt 18.G.40.661/2008/128. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította és kötelezte, hogy 15 napon belül

fizessen meg az alperesnek 1.702.038 forint perköltséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 1.800.000 forint illetéket.

Ítélete indokolásában kifejtette: jogerős ítélettel megállapított jogellenes felmondás alapján az alperes jogos ok nélkül tagadta meg a felperessel kötött, az 1993. évi LXXVIII. tv. 36. § (1) bekezdése szerint minősülő bérleti szerződés teljesítését, így a felperes a Ptk. 313. §-a alapján a Ptk. 312. § (2) bekezdése szerinti kárigénnyel léphet fel, melynek elbírálására a Ptk. 318. § (1) bekezdésén keresztül alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése irányadó.

A megismételt eljárás során lefolytatott bizonyítási eljárás eredménye alapján az elsőfokú bíróság arra vont következtetést, hogy vagyoni előnytől az alperes jogellenes magatartásával összefüggésben esett el a felperes; megállapította, hogy a nagyrészt bizományos értékesítéssel folytatott kiskereskedelmi tevékenységhez szükséges tőkével az érintett időszakban rendelkezett és arra, hogy ezen tevékenységet a perbeli bérleményen kívül más helyszínen is folytatta volna, nem merült fel bizonyíték.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a büntetőeljárásban már hivatkozott könyvelési iratai jogellenes elszállítására, az ÁFA ellenőrzés során vizsgált iratai és a perbeli bérleményben hátrahagyott, ... által csatolt iratai ugyan részben rendelkezésre álltak, azonban az igazságügyi szakértők egybehangzó véleménye szerint 3-5 év működési időszak alapján végezhető tényadatokon alapuló vizsgálat és ehhez a rendelkezésre álló iratok önmagukban nem elégségesek. Ezért az elsőfokú bíróság arra vont következtetést, hogy a perben a kárösszeg vizsgálata körében kizárólag - jogellenes lezárással megrövidített - a használati időszakra tekintettel becslésen alapuló szakvélemény adható.

A ... által becsatolt, 2004. december 16-án létrejött engedményezési szerződés - melyet az alperes érvényesen létrejöttnek fogadott el - vonatkozásában az elsőfokú bíróság kifejtette, az okirat valódisága körébeni nyilatkozattételre hívta fel a felperest és tájékoztatta, amennyiben az aláírások valódiságát nem vitatja, a Pp. 196. §-a és 197. §-a alapján azt tartozik bizonyítani, hogy a perbeli követeléssel rendelkezik.

A felperes az engedményezési szerződés érvényes létrejöttét vitatta, arra hivatkozott, hogy felperes törvényes képviselőjének, ...nak az ügyvezetői mandátuma 2003. június 1-jén lejárt, újra választására nem került sor, így 2004. december 16-án a felperes nevében aláírásra nem volt jogosult, emellett a felek az engedményezés lényeges tartalmi elemeiben, így az átruházás ellenértékében nem állapodtak meg, és nem készültek el az okiratban hivatkozott mellékletek sem. Utalt a felperes arra is, hogy ... a 2010. január 28-i tárgyaláson kívánt először engedményesként fellépni, így az engedményezővel szembeni követelése elévült; mindezek alátámasztására ... tanúkénti meghallgatását indítványozta.

Az alperes a tanúbizonyítási indítványt sürgősségi okán elutasítani kérte, és arra hivatkozott, hogy ... a törvényes képviselői jogának megszűnéséből következően 2005. január 24-én a per megindítására és a perbeli képviselőre nem adhatott meghatalmazást a jogi képviselő részére, így annak perben tett nyilatkozatai hatálytalanok, ugyanígy nem fűződik joghatás a ... által csatolt, 2006. február 1-jén kelt munkaszerződéshez, valamint a 2006. február 16-án kelt meghatalmazáshoz. Felperes kereseti követelése tehát elévült, mert 2001. óta 2010 júniusáig az alperessel szemben igényt nem érvényesített. Álláspontja szerint az

engedményezési okiratból a felperes által hivatkozott akarati hibára nem vonható következtetés; ... a perben konzekvensen állította, hogy saját forrásaiból több millió forintot bocsátott a társaság rendelkezésére, amennyiben ez mégsem történt meg, akkor ez azt az alperesi védekezést támasztja alá, hogy a felperes fedezet hiányában nem is tudott volna kiskereskedelmi tevékenységet folytatni a bérleményben. Hivatkozott arra is, hogy a felperes a 2005. május 22-én benyújtott egyszerűsített éves beszámolójában az engedményezés tárgyát képező követelést a mérlegében nem szerepeltette, az a társaság vagyonából kikerült.

A peres felek fenti nyilatkozatai, ... tanúvallomása, valamint a rendelkezésre álló engedményezési szerződés alapján az elsőfokú bíróság kifejtette; az okiraton található aláírások valódiságának vitatása hiányában az aláírásokat megelőző szöveget nem találta hamisítottnak, a Pp. 197. § (1), (2) bekezdéseiben foglaltak alkalmazásával, a Pp. 196. § (1) bekezdés b) pontja alapján arra vont következtetést, hogy az okirat magánokiratként az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette vagy magára kötelezőnek ismerte el. A Ptk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése alapján megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a jogosulti oldalon a kötelezett beleegyezése, értesítése hiányában is alanyváltozás következik be; tekintve, hogy az engedményezés absztrakt jogügylet, a Ptk. 328. § (2) bekezdésében meghatározottak körén kívül eső fogyatékoság kizárólag az engedményező és az engedményes jogviszonyában releváns.

Az elsőfokú bíróság megállapította a felperes cégadatai alapján, hogy ... önálló képviseleti joga 1998. június 1-től 2004. március 19-ig, majd ezt követően 2009. december 1-ig folyamatosan fennállt, az 1997. évi CXLV. tv. 3. § és 17. §-a alapján a felperes törvényes képviseletére jogosultsággal rendelkezett, így a követelés átruházása hiányában az alperes elévülési kifogása megalapozott lenne. Megállapította továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a Ptk. 205. § (2) bekezdése alapján az engedményezési szerződésben a Ptk. 328. §-a szerinti lényeges kérdésekben a felek megállapodtak, felfüggesztő feltétel hiányában az engedményezés megtörténtekor a követelés a jogosultra átszállt, utóbbi időpontjának meghatározása szempontjából annak nincs jelentősége, hogy az engedményezésről történt értesítésre a kötelezett viszonylatában mikor került sor. A perbeli követelés érvényesítésére csak olyan személy jogosult, aki a követelés anyagi jogi jogosultja, a keresetösségi jog hiánya a kereset elutasítására kell, hogy vezessen; tekintettel arra, hogy a felperes a követelés átruházására figyelemmel már nem rendelkezik a perben érvényesíteni kívánt követeléssel, az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem alaptalanságára vont következtetést, és a további bizonyítást mellőzte.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezést, az alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

A felperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, alperes módosított keresete szerinti marasztalását, másodlagosan a Pp. 252. § (3) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen vont következtetést arra, hogy 2004. december 16-án érvényes engedményezési szerződés jött létre a felperes és ... között; téves az az ítéleti megállapítás, hogy a szerződő felek minden lényeges kérdésben megállapodtak, tekintve, hogy a követelés átruházásának ellenértékét a szerződésben nem jelölték meg, továbbá az okirat szerint bizonyos mellékleteknek kellett elkészülniük, melyekben az ellenértéket határozták volna meg, erre azonban soha nem került sor. Iratellenes az az ítéleti megállapítás, hogy ... tanú felmutatta volna a megállapodás eredeti példányát, ugyanis egy régi, színes másolatot vitt magával és azt mutatta fel, így eljárásjogi szabályt sértett az elsőfokú bíróság, amikor olyan okiratra alapozta a kereset elutasítását, amelynek a mellékletei hiányoztak, és az eredeti példánya bemutatásra sem került. Ugyancsak jogszabálysértően járt el az elsőfokú bíróság, amikor mellőzte ... tanúkenti meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványát és figyelmen kívül hagyta, hogy a felszámoló a 2010. április 6-án kelt beadványában a jogutódláshoz azért nem járult hozzá, mert erős aggályai voltak az engedményezési szerződéssel kapcsolatosan.

A felperes a fellebbezésében kifejtette; az engedmény a követelésnek szerződéssel történő átruházása, az engedményezés, az engedményes jogviszonya, az engedményezés jogcíme a felek megállapodása szerint alakul, annak érvényességét, terjedelmét eszerint kell megítélni. Visszterhes szerződések esetén a forgalombiztonság a nyilatkozatok értelmezésének bizonyos egyöntetűségét igényli, a nyilatkozatot úgy kell értelmezni, ahogyan a szerződőnek értenie kellett, a nyilatkozattevő akaratára lehet következtetést levonni a szerződéskötést megelőző tárgyalásokból is, valamint az eset speciális körülményeire is figyelemmel kell lenni. Mindezek mellett irányadó a XXXII. számú PED, mely a Ptk. 207. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásához kapcsolódó jogelveket rögzít. A felperes álláspontja szerint a szerződést nem létezőnek kell tekinteni, ha a felek lényeges kellékekben nem állapodtak meg, vagy a szerződés tartalmának értelmezése körében kitűnik, hogy a felek között disszenzus van; amennyiben a szerződés tartalma nem állapítható meg, abból joghatás nem származhat. Tekintve, hogy az engedményezési szerződésben hivatkozott mellékleti iratok soha nem készültek el és közjegyző is elutasította a megállapodás írásba foglalását, kellékhianyossága okán a szerződő felek alappal hittek az engedményezési szerződés nem létezésében. Utalt arra, hogy a létrejött jogügylet akkor érvényes és alkalmas a célzott joghatás kiváltására, ha a jogügyletet létrehozó személyek akarata és nyilatkozata önmagában is ép és emellett összhangban van egymással, ennek hiányában nem létező jogügyletről beszélhetünk.

A felperes kifejtette; a szerződés érvénytelenségét eredményező semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség; érvénytelenségi ok fennállhat az akaratban, a nyilatkozatban és a célzott joghatásban, így a fizikai kényszerrel megkötött szerződés semmis, ... tanú - a Pp. 235. § (1) bekezdésének második mondata alapján csatolható okirat szerint - fenyegetettség hatása alatt írta alá a szerződést.

Hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra is, hogy az időközben beszerzett igazságügyi okmányszakértői vélemény szerint a vizsgálat tárgyát képező 2. számú irat egy manipulált irat színes fénymásolata, a manipuláció arra irányult, hogy az eredeti irat szövegtartalmát megváltoztassák.

A felperes utalt arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának véleménye szerint a semmisségi ok hivatalbóli észlelése során lehetőséget kell biztosítani a feleknek, hogy az érvénytelenség megállapításának esetére vonatkozó érdemi nyilatkozataikat megtehessék, majd a kereseti kérelem és ellenkérelem, illetve jogorvoslati kérelem és jogorvoslati ellenkérelem korlátai között kell döntenie a kereset elutasításáról, illetve a Ptk. 237. §-ában foglaltak alkalmazásáról. Álláspontja szerint az első fokú ítélet azért sérti az eljárási szabályokat, mert a bíróság a szerződés jogszabályba ütköző voltáról kifejtett jogi álláspontját nem bírálta el, ugyanakkor a semmisség hivatalból történő észlelése a jogorvoslati eljárásban is érvényesülhet.

A felperes az ítélet megváltoztatásán illetőleg a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésén túl, indítványozta ... fellebbezéshez csatolt nyilatkozatának és a beszerzett szakvéleménynek az érdemi vizsgálatát, tekintve, hogy a szerződés hamis vagy meghamisított voltáról a felperes csak az ítélet meghozatalát követően értesült, ezért az okiratok értékelését a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltak nem zárják ki.

Az alperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása megváltoztatását, kártérítési felelőssége fennállásának megállapítása mellőzését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan vont következtetést felperes keresetösségi joga hiányára, az engedményezési szerződés körén kívül eső, további tényállási elemeket azonban nem kellett volna vizsgálnia.

Véleménye szerint iratellenesen került sor annak megállapítására, hogy a felperes az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben esett volna el vagyoni előnytől; az okozati összefüggés körében felperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, e körben bizonyítás nem folyt.

Álláspontja szerint nem bizonyította, hogy a peresített időszakban bizományosi értékesítés keretében folytathatta volna a felperes a tevékenységét, továbbá az sem, hogy a szükséges tőkével rendelkezett volna. Iratellenesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a ... utcai bérleményt a felperes korábban nem használta kiskereskedelmi értékesítési tevékenységre, és jogellenes állapította meg azt, hogy a felperes jogszerűen hivatkozhatott a könyvelési iratai jogellenes elszállítására. A felperes nem bizonyította, hogy önhibáján kívül esett el a szükséges könyvelési iratoktól, azt sem igazolta, hogy az illetékes hatóságoktól miért nem kérte azok pótlását, így becslésen alapuló szakvélemény kiadásának nincs helye.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperesi fellebbezés alaptalanságára hivatkozott; nem osztotta az engedményezési szerződés érvénytelenségére előadott jogi érvelést.

A Ptk. 330. § (2) bekezdése szerint az engedményezés lehet ingyenes is, emellett az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az engedményezési szerződés ellenértéket tartalmaz, amely a ténylegesen fennálló tartozás összegével azonos.

Alaptalan ... fenyegetett helyzetére vonatkozó fellebbezési okfejtés is; a Ptk. 210. § (4) bekezdése szerint a szerződést kizárólag a sérelmet szenvedett fél támadhatja meg, ... azonban nem peres fél, felperes az ő fenyegetettségére jelen eljárásban

nem hivatkozhat, a szerződést nem jogosult megtámadni. Emellett az engedményezési szerződés megkötését ... jelentette be, életszerűtlen, hogy amennyiben a megállapodás ilyen súlyos akarati hibában szenvedett, akkor az okiratot becsatolta és annak fennálltát ismételten megerősítette volna.

Az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatalát megelőzően lehetőséget adott a feleknek arra, hogy az engedményezés körébeni nyilatkozataikat megtegyék, sem ..., sem a felperes nem vitatta az okiraton szereplő aláírások valódiságát; ... a 2010. szeptember 20-i tárgyaláson tanúként úgy nyilatkozott, hogy nem került felbontásra az engedményezési szerződés és nem hivatkozott arra, hogy azt fenyegetettség hatása alatt írta volna alá.

Álláspontja szerint a felperes által becsatolt írásszakértői vélemény bizonyítékként nem vehető figyelembe, csak mint a fél nyilatkozata értékelhető, továbbá ellenőrizhetetlen, hogy a magánszakértő által vizsgált okirat azonos-e a ... által az elsőfokú eljárásban becsatolt okirattal. Írásszakértői vizsgálatnak azért sem lehet helye, mert az engedményezési szerződés becsatolt példányának eredetiségét a felperes nem vitatta.

A felperes a csatlakozó fellebbezéssel szembeni ellenkérelmében annak alaptalanságára hivatkozott; álláspontja szerint az alperesi kárfelelősség megállapítására törvényesen, a bizonyítékok Pp. 206. §-a szerinti, eljárási és anyagi jogi jogszabálysértés nélküli értékelése alapján, helytállóan került sor.

A felperes fellebbezése nem megalapozott, az alperes csatlakozó fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, abból helytállóan vont következtetést felperes perbeli legitimációja hiányára, így helyesen döntött a kereset elutasításáról.

A perbeli legitimáció a felperes és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatot feltételez, azt hogy az adott felperest az adott alperessel szemben megillessen a keresettel érvényesített jog.

A felperes 2005. január 27-én beérkezett keresetében az alperessel kötött bérleti szerződés teljesítésének jogosulatlan, Ptk. 313. §-a szerinti megtagadásából eredő, a Ptk. 312. § (2) bekezdésén alapuló kárigénnyel lépett fel; egyfelől 38.568.000 forint elmaradt vagyoni előnyre, másfelől 340.000 forint kaució visszafizetésére támasztott igényt; a per során felemelt keresetében 38.721.000 forint elmaradt vagyoni előny és 360.000 forint kaució, valamint azok késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Ptk. 328. § (1) bekezdése szerinti követelés-átruházás a jogosult személyében történő változást eredményez, melynek következtében az engedményes válik jogosulttá az engedményezőtől megszerzett követelés érvényesítésére, így nem tévedett, amikor a 2010. január 28-

i tárgyaláson felperesi jogutódként perbe lépni kívánó ... részéről csatolt, 2004. december 16-án kelt okiratban foglaltakra figyelemmel - mely a „... peresítési fázisban lévő mintegy 39.000 e.Ft + kamatai ...” követelés ...re történő engedményezésére vonatkozott - azt vizsgálta, hogy a felperes a keresettel érvényesíteni kívánt követeléssel rendelkezik-e.

Az elsőfokú eljárás irataiból kitűnően a felperes érvényesített joga fennállását állította, vitatta az engedményezés érvényességét; egyfelől a felperes nevében engedményezői nyilatkozatot tevő ... képviseleti joga, másfelől a követelés-átruházás ellenértékében történő megállapodás, a szerződésben megnevezett mellékletek elkészültének a hiányára hivatkozott.

Az alperes a 2010. január 28-i tárgyaláson ... részéről eredetiként felmutatott okirat valódiságát, az engedményezési szerződés létrejöttét, érvényességét nem tette vitássá.

A peres felek fenti nyilatkozataira figyelemmel az elsőfokú bíróság eljárása az általa helyesen felhívott Pp. 197. § (1), (2) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelt; a Pp. 196. § (1) bekezdés b) pontja alá eső, teljes bizonyító erejű magánokirat valódiságának bizonyítását helytállóan nem tekintette szükségesnek, és alappal vélelmezte annak hamisítatlanságát.

Helytálló eredményre jutott az elsőfokú bíróság a 2004. december 16-án kelt okiratba foglalt nyilatkozatok érdemi értékelésekor is, a Cg. ... cégjegyzékszámra bejegyzett felperes szerződéskötéskor hatályos, az 1997. évi CXIV. tv. (Gt.) 17. §-a alapján nyilvános cégadatai alapján helyesen állapította meg, hogy ... a felperes ügyvezetője, így a Gt. 156. §-a szerint a társaság képviselétére jogosult személy volt, ezért az általa tett jognyilatkozat a felperest jogosítja, illetőleg kötelezi.

Nem osztja a Fővárosi Ítéltábla felperes azon fellebbezési okfejtését, hogy a szerződés mellékletei hiányából következően nem állapítható meg a szerződő felek között konszenzus az engedményezés ellenértéke vonatkozásában, így lényeges tartalmi akaratgyegyzőség hiányában a szerződés nem jött létre.

A Ptk. 330. § (2) bekezdésében foglaltakból következően az engedményezésre ellenérték fejében vagy ingyenesen is sor kerülhet.

A 2004. december 16-án kelt okirat előzményi részéből kitűnően „tagi hozzájárulást” nyújtott a felperesnek ..., mely pénzeszközhöz ... kölcsöne útján jutott, a gazdaságilag ellehetetlenült felperes a kölcsön visszafizetésének fedezeteként a „fennálló tartozásának fejében” engedményezte a perbeli követelést, tehát a megállapodás nem ingyenes, hanem visszterhes jogügyletnek minősül. Ezen nem változtat, hogy ... nem a felperesnek, hanem ...nak nyújtott kölcsönt; az utóbbit ténylegesen felhasználó felperes ugyanis szabadon dönthetett arról, hogy az adós tartozásának kiegyenlítését vállalja a perbeli követelés átruházásával, és azt a hitelező szabadon elfogadhatta.

A visszerhességben történő megállapodás hiányának megállapítására nem ad alapot, hogy a tagi hozzájárulás, illetőleg a kölcsön összege az okiratban számszerűsítésre nem került és az a mellékletek hiányában sem állapítható meg; jelentőséggel az bír, hogy a szerződő felek egyértelmű jognyilatkozata szerint a követelés-átruházás a fennálló tartozás fejében történt, a perbeli követelés és a fennálló hiteltartozás számszaki viszonya a szerződés érvényességét nem érinti, csak annyiban releváns, hogy a szerződés 1. pontja szerint a tartozást meghaladóan sikerre vezető perbeli követelés-érvényesítés az engedményes terhére visszatérítési kötelezettséget keletkeztet. A visszatérítési kötelezettségre alapított igény elbírálása során bírni jelentőséggel a fennálló tartozás számszaki bizonyítása, ez azonban jelen per tárgyát nyilvánvalóan nem képezi.

Mindezért a felperes alaptalanul sérelmezte a fellebbezésében a szerződés mellékletei hiányának figyelmen kívül hagyását, ezért csupán megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy az engedményezést bejelentő ... az elsőfokú eljárás során nem azt állította, hogy a kérdéses mellékleti iratok soha nem léteztek, a 2004. április 1-jén beérkezett beadványában azt közölte, hogy „... a szóban forgó Engedményezés mellékleti iratai nincsenek teljességgel kéznél, azokat fel kell kutatnom.”, a 2010. szeptember 21-én beérkezett beadványában ugyancsak arra nyilatkozott, hogy a 2004. december 16-i engedményezési szerződés jogalapját bizonyító „... csatolt mellékleti iratok hiányában voltam és vagyok mind a mai napig a ... általi bü-
elkövetés által”. Utóbbi okiratban jelezte azt is „A felszámoló részéről tapasztalt igyekezet- és perbeni való teljesítése hiánya arra sarkall, hogy tovább kutakodjak a csatolt/bizonyító erejű iratok után...”

... ezen nyilatkozataira figyelemmel ugyancsak alaptalanul sérelmezte a felperes a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság nevezett személy tanúkénti meghallgatását mellőzte, tekintve, hogy az utolsó, 2010. október 6-i tárgyalásról felvett 18.G.40.661/2008/128. számú tárgyalási jegyzőkönyvben foglaltakból kitűnően a tanú meghallgatását kizárólag arra indítványozta, hogy engedményezési szerződésben hivatkozott mellékletek nem készültek el, e körben azonban a nevezett személy egyértelműen a felperesi állítással ellentétesen már nyilatkozott.

A fent kifejtettekből következően a szerződés létre nem jöttét a felperes az elsőfokú eljárás során megnevezett körülmények okán alaptalanul állította; sem az engedményezői oldalon eljáró személy képviseleti joga hiánya, sem a szerződő felek közötti, a Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti konszenzus hiánya nem bizonyított, a felperes törvényes képviselője útján tett, 2004. december 16-i okiratba foglalt jognyilatkozata egyértelműen a perbeli követelés ...re történő átruházására irányult, a Ptk. 328. § (1) bekezdése szerinti joghatás kiváltására alkalmas volt.

A fellebbezésben előadottakkal szemben a szerződés érvényességét nem érinti az, hogy a felszámoló az engedményes felperesi jogutódkénti perbelépéséhez nem járult hozzá, továbbá az sem, hogy a jogügylet közokiratba foglalása a közjegyzői eljárás megtagadása okán nem történt meg.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kitér a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során a képviseleti jog és az ellenértékben történő

megállapodás hiányán túli, a szerződés létrejöttét érintő egyéb okot, illetőleg a szerződés érvénytelenségét eredményező okot engedményezőként nem nevesített, az engedményes ... pedig - az elsőfokú bíróság által helytállóan megállapítva - az utolsó előtti, 2010. szeptember 20-i tárgyaláson akként nyilatkozott, hogy az engedményezési szerződés felbontására nem került sor, és a másodfokú ítélet meghozatalát megelőzően érvényesíti az okirat alapján őt megillető jogokat; a 2010. szeptember 21-én beérkezett beadványában az engedményezési szerződés semmisségét - a fent kifejtettek szerint tévesen - kizárólag a mellékleti iratok hiányára alapítottan állította.

Mindezért az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló nyilatkozatok és bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő értékelésével vont következtetést arra, hogy a 2004. december 16-i érvényes engedményezési szerződés okán felperes a perbeli követeléssel nem rendelkezik, ezen perbeli legitimáció hiánya a kereset elutasítására kell, hogy vezessen.

A felperes a fellebbezésében új tényként állította, hogy az engedményezési szerződést az engedményes fenyegetettség hatására írta alá, továbbá az eredetiként felmutatott okirat valójában színes másolat volt, melyet manipuláltak, mindezek alátámasztására ... 2010. december 16-án kelt írásbeli nyilatkozatát, valamint nevezett személy által beszerzett magánokmány-szakértői véleményt kérte figyelembe venni, hivatkozva arra, hogy mindezek az első fokú ítélet meghozatalát követően jutottak a tudomására, illetve a birtokába.

Tekintve, hogy a fellebbezéshez csatolt okiratok a 2010. december 16-i dátumozásukból következően az első fokú ítélet 2010. október 6-i meghozatalát követően keletkeztek, és a tényállítások, bizonyítékok forrása a perben félként nem minősülő harmadik személy, a Fővárosi Ítéltábla elfogadta a felperes azon előadását, hogy korábban ezekre nem hivatkozhatott, ezért a Pp. 235. § (1) bekezdésébe foglalt jogszabályi feltételek teljesülése okán érdemben vizsgálta, hogy a fellebbezésben kért kedvezőbb határozat meghozatalára alapot adnak-e.

... 2010. december 16-i írásbeli nyilatkozata - többek között - valóban tartalmazza, hogy „... nagyfokú fenyegetettség kényszerében” írta alá az engedményezési szerződést, azonban önmagában ez a szerződés érvénytelenségére nem vezet az alábbiak szerint.

A Ptk. 210. § (4) bekezdése szerint, akit a másik fél megtévesztéssel vagy jogellenes fenyegetéssel vett rá a szerződés megkötésére, a szerződési nyilatkozatot megtámadhatja. Ezt a szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a megtévesztés vagy fenyegetés harmadik személy részéről történt és erről a másik fél tudott, vagy tudnia kellett.

A Ptk. 210. § (5) bekezdése szerint ingyenes szerződés esetében tévedés, megtévesztés vagy fenyegetés címén a szerződést akkor is meg lehet támadni, ha e körülményeket a másik fél nem ismerhette fel.

A Ptk. 235. § (2) bekezdése szerint megtámadásra a sérelmet szenvedett fél és az jogosult, akinek a megtámadáshoz törvényes érdeke fűződik.

A Ptk. 236. § (1) bekezdése szerint a megtámadást egy éven belül írásban kell a másik féllel közölni, majd a közlés eredménytelensége esetében haladéktalanul a bíróság előtt érvényesíteni.

A Ptk. 236. § (2) bekezdés b) pontja szerint a megtámadási határidő a jogellenes fenyegetés esetében a kényszerhelyzet megszűntekor kezdődik meg.

Ezen jogszabályi rendelkezések szerinti szerződéses akarati hiba a fellebbezésben előadottakkal szemben nem a szerződés semmisségére vezető ok, hanem a szerződés megtámadására alapot adó körülmény, megtámadásra az akarati hibában szenvedő fél vagy törvényes érdekelt, a jogszabályban meghatározott határidőn belül jogosult a másik félhez írásban intézett, címzett, a megtámadás okát megjelölő anyagi jogi jognyilatkozattal, melynek eredménytelensége esetén haladéktalanul a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet kell előterjesztenie.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint sem ... nyilatkozatából, sem a fellebbezésből nem állapítható meg, hogy a fenyegetettség az engedményezési szerződés megkötése körében ténylegesen miben valósult meg, kinek a részéről állt fenn, ha harmadik személy gyakorolt rá nyomást, arról a felperes tudott-e, a jogellenes állapot mikor szűnt meg, és a sérelmet szenvedett megtette-e a Ptk. 236. § (2) bekezdés b) pontja szerinti határidőben a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti lépéseket, ha igen, milyen eredménnyel. Mindezek hiányában - figyelemmel arra, hogy a Ptk. 235. § (1) bekezdése szerint a megtámadható szerződés a megtámadás következtében válhat érvénytelenné - a felperes pusztán akarati hiba fennállására alapított fellebbezési érvelése nem foghat helyt.

Nem teljes körű és nem bizonyított felperes fellebbezési előadása az engedményezési okirat manipuláltsága körében sem; a 2010. január 28-i tárgyalásról felvett 18.G.40.661/2008/99. számú tárgyalási jegyzőkönyvben foglaltakból kitűnően ... csatolni kívánta az engedményezési nyilatkozat másolatát, és az eredetit bemutatta. A jegyzőkönyvben nincs adat arra vonatkozóan, hogy az eredetiként bemutatott okiratra az elsőfokú bíróság bármilyen megjelölést vezetett volna, így figyelemmel arra, hogy a magánszakértői vélemény nem több mint a fél szakmai előadása, az alperes vitatására tekintettel kétséges, hogy az okmányszakértői vizsgálat tárgyát ténylegesen a perben eredetiként bemutatott okirat képezte-e. Emellett a magánszakértő nem állította, csupán valószínűsítette a „mellékleti iratok” szövegrész manipuláltságát és nem tett arra szakmai előadást, hogy a szövegmanipuláció időben megelőzte-e az okirat aláírását, vagy azt követte, holott nyilvánvalóan csak az utóbbinak lehet jelentősége.

Amellett, hogy a kérdéses szövegrész nem a felek szerződési nyilatkozatában, hanem az előzményi részben szerepel, megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy ... a perben végig a mellékleti okiratok hiányát állította, a magánszakértő által kifogásolt rész kapcsán nem állította, hogy az az okirat általa történő aláírását követően került volna a szövegbe, és erre vonatkozó felperesi előadást a fellebbezés sem tartalmaz.

Mindezért az engedményezési okirat manipuláltságára vonatkozó, ekörbeni konkrét, bizonyított, releváns tényállításokat nélkülöző felperesi fellebbezési érvelés nem foghat helyt.

A fent kifejtettek szerint a felperes részéről a jogorvoslati eljárás során előadottak a perbeli legitimációja hiánya körében sem eltérő tényállás megállapítására, sem eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot.

Ugyanakkor osztotta a Fővárosi Ítéltábla az alperes elsőfokú bíróság ítéletének indokolása ellen előterjesztett csatlakozó fellebbezését az alábbiak szerint.

A felperesi perbeli legitimáció hiányából a kereset elutasítása következik, mivel ez esetben a keresettel érvényesített követelés jogosultja nem a felperes, a részéről történő kereset-előterjesztés részben sem vezethet az érvényesített követelés érdemi megalapozottságának vizsgálatára. Utóbbi csak a perbeli legitimáció fennállása esetén megengedett, a felperes nem „viheti” perbe az őt meg nem illető követelést, annak érdemi elbírálását nem kérheti, ekörbeni ítéleti megállapításnak a határozat indokolásában sem lehet helye, mert ez nem egyeztethető össze a legitimáció hiányára levont jogi következtetéssel.

Az alperes a csatlakozó fellebbezésében megalapozottan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság eljárása a fentieknek nem felelt meg, a határozat indokolása nem megengedett módon a kártérítési igény fennállására vonatkozó érdemi okfejtést is tartalmaz, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla mellőzte.

Mindezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján, kizárólag az indokolásra kiterjedően részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem, az alperes csatlakozó fellebbezése eredményre vezetett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperest alperes jogorvoslati perköltsége megfizetésére, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésében foglaltak figyelembevételével, mérlegeléssel megállapított bruttó 500.000 forint jogi képviseleti munkadíjból áll, továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 900.000 forint fellebbezési, valamint az alperes illetékmentesség folytán le nem rótt 5.000 forint csatlakozó fellebbezési, mindösszesen 905.000 forint jogorvoslati illeték megfizetésére a Magyar Állam javára.

Budapest, 2011. április 12.

. Bánki Horváth Mária s. k.,
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s. k.,
előadó bíró

Dr. Felker László s. k.,
bíró

A kiadmány hitelül